

»SLOVENE« velja
 po pošti na vse strani Jugo-
 slavije in v Ljubljani:
 za celo leto nazaj... K 84—
 za pol leta... K 42—
 za četrt leta... K 21—
 za en mesec... K 7—
 Za inostranstvo celoletno K 95—
 Sobotna izdaja:
 za celo leto... K 18—
 za inostranstvo... K 20—

SLOVENE

Inserati:
 Enostolpna petstvarica (59 mm
 široka in 3 mm visoka ali nje
 prostor)
 za enkrat... po K 1-20
 uradni razglesi... po K 1-80
 Pri naročilu nad 10 objav
 popust.
 Najmanjši oglas 59/9 mm K 4—
Poslano:
 Enostolpna petstvarica K 3—
 Izhaja vsak dan izvenredni po-
 nedeljski in dan po prazniku,
 ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopis se ne vrača; neuradna pisma se ne
 sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
 ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
 avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Ministrska kriza.

Belgrad, 28. julija 1919.

Ministrski predsednik Stojan Protič je sklenil podati ostavko celokupnega kabineta in to radi nesoglasja, ki je posebno zadnje dni zavladalo med člani. Formalno se ostavka danes ni mogla izročiti, ker se komaj jutri na večer vrne prestolonaslednik Aleksander iz Fruške Gore. Ostavka bo podana pismeno, ker se ministrski predsednik Protič jutri odpelje v Zagreb, kjer bo ostal dva dni. Posle ministrskega predsedstva vodi medtem minister dr. Korošec.

Kdor je zadnji čas zasledoval za kulisami in tudi na javni areni parlamenta neprestana napadanja, izzivanja in zbadanja med demokrati in radikali, in sicer obojestransko, njemu je bilo jasno, da bodo prej ali slej našla ta nasprotstva odmeva tudi v kabinetu samem.

Radikalna stranka je bila v upravi močno prikrajšana, ker je imela v ključ svojemu velikemu številu trikrat manjše zastopstvo v kabinetu, kakor demokratska zajednica, kar se je kazalo vsaki dan tudi v naši notranji upravi. Pritožbe radikalcev so postajale od dne do dne številnejše in intenzivnejše, kar je samoobsebi umevno vplivalo tudi na živce radikalnih članov v kabinetu. Na ta način je bilo neizogibno, da mora priti nesoglasje radikalcev in demokratov na dnevni red v kabinetu.

To nesoglasje se je sedaj poostriilo do krize.

Kaj sedaj?

Naše mnenje je, da morata obe najmočnejši stranki sedanjega parlamenta še nadalje nositi odgovornost za razvoj notranjih in zunanjih političnih razmer, koje sta obe skupno ustvarile. Bilo bi politično nesolidno, ako bi se hotela katera izmed teh skupin odtegniti skupnemu nadaljnjemu delovanju v trenutku, ko prihajajo v rešitev najvažnejše zadeve, kakor ratificiranje mira z Avstrijo, Bolgarijo, Mažarsko, ratificiranje mej z Rumunijo, ko je treba urediti valuto ter stopiti pred Narodno predstavništvo z izbornim zakonom za konstituantno. Tudi glede agrarne reforme bosta najmočnejši stranki morale pokazati kmalu svoje karte, ali reformo hočeta in kako jo hočeta.

Jugoslovanska demokratska stranka je bila po številu najmočnejša stranka v Narodnem predstavništvu in je imela tudi v kabinetu nadpolovično večino. Zato nosi ona za vse, kar se je dosedaj godilo, v največji meri odgovornost. Tudi sedaj v krizi se

bo morala zavežati svojega števila ter tudi za potek in konec krize prevzeti odgovornost. Pri vodstvu parlamentarnega dela, za katero je bila kot najmočnejša stranka pozvana, ni pokazala nobene možnosti, upajmo, da se bo v krizi zavedala vsaj svoje patriotične dolžnosti napram mladi, še ne dovolj konsolidirani državi.

Jugoslovanska Ljudska Stranka je v tej krizi bolj pasivno, kakor aktivno udeležena. Zato bo dobro, ako ohrani svojo pasivnost med celim potekom nastale krize. Negativno je njeno delovanje omejeno s tem, da ne dela faktiozne opozicije, pozitivno, da vse stori, kar je za ugled države na zunaj in za dobrobit prebivalstva v državi sami potrebno.

Pred rešitvijo ministrske krize.

(Naš posebni poročevalec.)

Belgrad, 29. julija. V srbskih političnih krogih se govori, da bi se kriza mogla najugodnejše rešiti, ako bi vzeli samostalni njen razvoj v svoje roke. V to svrhu bi izstopili iz demokratske zajednice, kjer se radi Pribičevićevih upravnih metod že dolgo več ne počutijo doma. Dosedanji minister prosvete g. Ljuba Davidović bi bil v tem slučaju osvobodil koalicijskega priiveska najpriljavnejša oseba, da sestavi kabinet. Tudi radikalcem bi bil Davidović dobrodošel, dočim Pribičevića najodločnejše odklanjajo.

Belgrad, 29. julija. Ko bo regent dobil Protičevu ostavko, bo po srbskem ustavu prvi klican k regentu predsednik narodne skupščine in oba podpredsednika dr. Janković in dr. Ribar. Šele nato bo regent klical druge politike k sebi, da jih zasliši o krizi.

Belgrad, 29. julija. V radikalnih krogih prevladuje mnenje, da je sedaj prišel trenutek, da Pašić prevzame vodstvo novega kabineta. Dosedanji ministrski predsednik Stojan Protič, ki je na glasu kot najboljši finančnik v naši državi, bi prevzel portfelj ministra za finance.

Zagreb, 29. julija. Če se demokratska zajednica udeleži sestave novega kabineta, se dr. Alaupović in dr. Poljak ne bo ponudil noben portfelj. Alaupović se je izkazal dosedaj za popolnoma nezmožnega ter je le poostriil razmere med cerkvenimi in državnimi oblastmi, kjer je le mogel. Vmešaval se je v cerkvene zadeve na prav ne-

spreten način, čeprav je njegova naloga, da štiti le državne interese. Trdi se, da je tudi glede djakovske biskupije bil dogovorjen z Rojcem (poverjenikom za uk in bogočastje v Zagrebu) ter povzročil nesoglasje med kraljevsko vlado in sv. stolico. — Dr. Poljaka izrecno in odločno odklanjajo radikali, a tudi druge stranke, ker je izvajal agrarno reformo povsem strankarski.

Zagreb, 29. julija. V krogih »Narodnega kluba« se trdi, da Pribičević ne bo dobil več portfelja notranjih zadev, tudi ako se kriza reši z demokratsko stranko. Način njegovega upravljanja je bil tak, da je izzval in poostriil razmerje med različnimi plemeni. Radikalna stranka noče absolutno nič slišati o Pribičeviću, a tudi druge srbske stranke bi videle rajši v tem ministrstvu kakoga Srbijanca. V pošteb bi prišel dr. Drašković, ki se imenuje tudi kot kandidat za agrarno reformo.

Zagreb, 29. julija. Jugoslovanska Ljudska Stranka se drži v krizi skrajno rezervirano. Njeni voditelji, ki se nahajajo v Belgradu, se ne izjavljajo na nobeno plat. V njihovih krogih je prav malo razpoložnosti, da bi se udeležili sestave novega kabineta. Dr. Korošec konferira kakor z radikali, tako tudi z demokrati.

Belgrad, 29. julija. V odličnih političnih krogih se predstavlja rešitev ministrske krize na tri načine:

1. Ostala bi dosedanja koalicija. Predsedstvo bi obdržal Stojan Protič, ali kak drugi član radikalne stranke, in to ali Pašić ali Vesnić.

2. Demokratska zajednica sestavi brez radikalcev nov kabinet. V tem slučaju bi sestavil kabinet Ljuba Davidović, sedanji minister prosvete ter si ustvaril večino z Jugoslovanskim klubom, Narodnim klubom in črnogorsko skupino.

3. Vlado sestavi radikalna stranka brez demokratov. Sestavo bi prevzel Stojan Protič ter pritegnil k večini Jugoslovanski klub, Narodni klub, Ribarčeva skupina, črnogorsko grupo in socialiste.

Belgrad, 29. julija. Protič je odpoval v Zagreb in vodstvo ministrstva je prevzel dr. Korošec. V političnih krogih se sodi, da ne bo Protič več vodil sej kabineta, ampak bo prepuštil rešitev krize dr. Korošcu, ki je kot nevtralen politik v tem sporu najbolj pripraven za pogajanje s strankami.

LDU Belgrad, 29. julija. Odlaganje rešitve ministrske krize je v zvezi s potovanjem ministrskega predsednika Stojana Protiča v Zagreb. Mnogo odvisi od tega, kake uspehe bo dosegla Protičeva pot v Zagreb. Danes potuje minister za notranje stvari Svetozar Pribičević v manastir Jazak, kjer se mudi regent prestolonaslednik Aleksander. Regent bo sprejel ministra Pribičevića v posebni avdijenci ter izgleda vse, da bo od te avdijence odvisen nadaljni razvoj ministrske krize.

LDU Belgrad, 29. julija. »Epoha« prinaša nastopno vest o ministrski krizi: Naša vest o krizi je točna in se kriza razvija dalje. K temu poročilu je naše nadalnje obvestilo: V krogih radikalne stranke ne pripisujejo krizi velike važnosti, a obstoji tendenca, da se po sestanku narodnega predstavništva izvrši nova formacija kabineta. Včeraj je bila ministrska seja, na kateri se je razpravljalo vprašanje o krizi. Med tem se po našem viru pripisuje tej krizi velika važnost za to, ker je nastala v trenutku, ko ni bila tu niti krona niti narodno predstavništvo. Naša vest od nedelje izpopolnjujemo v toliko, da kriza ni posledica spora med ministrskim predsednikom Protičem in ministri demokratske skupine, torej ni strankarska, temveč splošna.

LDU Belgrad, 29. julija. V včerajšnji seji ministrskega sveta se je sklenilo, da celokupna vlada odstopi. Da-li se ta sklep izvrši, še ni gotovo in je odvisno od rezultata potovanja ministrskega predsednika Protiča v Zagreb in od razgovora ministra za notranje zadeve Pribičevića z regentom.

Položaj Anglije.

Kakor poroča francosko in angleško časopisje, je zapletena Anglija že več mesecev v skrajno neprijetno notranje težkoče. Stavke in rudokopih in na železnica, so zorale in omajale gospodarsko življenje, ki je v tej deželi bilo vedno trdno in zanesljivo. Zvišanje mezde in skrajšanje delovnega časa ter uporno zadržanje energičnega angleškega delavstva je zmanjšalo produktivne sile dežele. Proizvajanje oglja je padlo na stopnjo, da vznemirja voditelje narodnega gospodarstva v največji meri. A. Geddes je v imenu vlade predložil pred nekaj dnevi angleškemu parlamentu poročilo, ki v svojem temnem pesimizmu vsebuje vso skrb in ves nemir, ki se je polastil dežele. Podraženje oglja za 6 šilingov na tono je vrglo iz ravnotežja celo vrsto obrtnih podjetij, ki žive od oglja in morajo sedaj radi te podražitve

LISTEK.

Študijska knjižnica v Gorici.

Spisal dr. J. Bratina.

Ko sem leta 1915 v mesecu maju opravil v goriški študijski knjižnici svojo zadnjo uradno uro, nisem seveda slutil, da bom stoletnico tega za Goriško jako važnega kulturnega zavoda praznoval v beli Ljubljani, Goriška študijska, ali kakor se je prej imenovala, licealna knjižnica obstoja namreč uradno od leta 1819, toraj letos ravno sto let. Svoj čas sem že napisal precej obširno študijo o zgodovini omenjene knjižnice, ki je bila namenjena za naš strokovni bibliotekarski list »Zeitschrift für Bibliothekswesen« na Dunaju. Ker je list v zadnjih letih pred vojsko parkrat menjal svoje ime, nisem sedaj niti gotov ali se tako natančno imenuje ali ne. Toda radi vojske ta študija ni izšla in leži v uredništvu na Dunaju, ako isto še obstoja. Ako bi ne bilo vojske, bi bil za letos napisal obširno zgodovino goriške knjižnice, na podlagi kronike in arhiva, tod vsi ti moji nameni so šli po vodi. Sedaj teče že peto leto kar sem odtrgan od svoje službe, danes nimam pri rokah nikakih pripomočkov v tem oziru in ta članek pišem edino

iz spomina. Zato pa mi ni mogoče se spuščati v kake podrobnosti, ker nočem podajati negotovih stvari, ampak orisal bom zgodovino goriške študijske knjižnice le v glavnih potezih, kolikor se danes še gotovo spominjam in kolikor sem jo sam osebno doživel.

Stvar seveda ne spada pravzaprav v političen dnevnik, a za enkrat žalibog še jugoslovanski bibliotekarji nimamo svojega glasila. Da bi ga kmalu dobili, tudi ni tako hitro upati, a nekaj bode treba v tem oziru vendar storiti. Najbolje bode, da bi za enkrat eden ali drugi od naših znanstvenih listov morda bil tako prijazen in bi prinašal morebitne prispevke v tem oziru kajti z ustanovitvijo naše univerze bode začelo rasti tudi zanimanje za knjižnice in takrat bode potrebna seveda tudi v teoretičnem oziru tampatam kaka razprava, bodisi za ožje strokovnjake bodisi za širše občinstvo.

Letos toraj praznuje goriška študijska knjižnica svoj stoletni jubilej. Ta zavod je bil tudi za naše goriške slovenske dijake, za naše znanstvenike in za naše izobraženo občinstvo precej velikega pomena. Zato se mi zdi potrebno tukaj spregovoriti nekaj besed o tem zavodu, ki je danes v tujih rokah in daleč od prvotnega mesta.

Leta 1819, to je pred sto leti, je dala takratna avstrijska vlada ukaz, da se

morajo zbrati, urediti in katalogizirati vse knjige, ki so od stare jezuitske in piaristovske biblioteke še na razpolago. Ta na novo urejena biblioteka bodi vsem primeren izobraženim dostopna in na razpolago. Pred l. 1819 ni bilo v Gorici javne knjižnice v takem smislu kot razumemo to danes. Jezuiti so imeli za svojo uporabo jako lepo knjižnico, polno starih klasičnih del in pa cerkvenih avtorjev. Prostor je bil isti kot tudi pozneje, namreč staro gimnazijsko poslopje v šolski ulici, z enim delom obrnjeno na bivši ribji trg. Za jezuiti so prevzeli knjige piaristi in deloma pomnožili njih število.

Hud udarec za biblioteko so bile Napoleonske vojske. Za knjige se ni takrat nikdo brigal, bile so raztresene po vseh kotih in krajih, ležale so po hodnikih in na podstrešju, kamor jih je pač zanesel ali vrgel neizobraženi vojščak. Z ozirom na to dejstvo je potem po končanem vojskah takratna avstrijska vlada odredila, da se morajo knjige, ki so še bile ohranjene, zbrati in spraviti kakor je to primerno in potrebno.

Kolikor se še spominjam je bilo takrat zbranih le nekaj tisoč knjig, velik del je bil neporaben, ker so knjige bile na dežju, razjedene od miši, raztrgane, ožgane itd. Ti ostanki prejšnje jezuitske in piaristovske knjižnice so tvorili tako temelj poznejši goriški licealni biblioteki. Ni bilo

sicer dosti, a bilo je vendar nekaj in tako je bila l. 1819 otvorena knjižnica kot javna in državna.

V tistih prvih in tudi še poznejših letih se je zavod moral boriti na vse božje načine za svoj obstanek. Pravega bibliotekarja seveda ni bilo in tako je tudi šlo katalogiziranje svojo pot kot je pač slučaj nanesel. Ako je bil pri vladi kdo, ki je stvar bolj razumel, ni bilo v biblioteki pravega moza; ako pa se je kdo bolj pobrigal za zavod, je pa zopet trčil pri vladi na ovire. Iz tistih let po 1819 do 1830 sta ohranjena kolikor se spominjam dva kataloga, seveda brez vsake znanstvene vrednosti. Tudi ni mogoče zahtevati, da naj ta ali oni licealni profesor, ki je bil sicer morda izbornen klasičen filolog, sestavi bibliotekarske kataloge, če še nikdar ni take stvari imel v rokah. Vse kaj drugega je sestaviti listo prisotnih knjig kot pa urediti kataloge, da odgovarjajo bibliotekarski vedi. Tako so se v Gorici te čase večkrat menjali razni kustosi in skriptorji, do cilja ni prišel dolgo nobeden. Kolikor se spominjam še iz kronike so bile vmes večkrat tudi osebne afere, ki so, kot vedno, jako slabo vplivale na razvoj knjižnice. Tako so, kolikor mi je v spominu, precej udrihali po pokojnem Jordanu, očetu bivšega goriškega nadškofa.

(Dalje.)

dvigniti cene svojim izdelkom. Geddes dokazuje, da je angleška industrija izgubila vsled teh dogodkov mnogo svoje konkurenčne moči na svetovnem trgu. Mlada ameriška industrija, ki se je v vojni presenetljivo utrdila ter razmahnila do orjaške moči, je postal tekmelec, ki mu je Anglija le z naporom kos. Geddes imenuje kovinarstvo, industrijo sukna, stekla, papirja in kemičnih izdelkov, ki se bore s težavo na svetovnem trgu za svoje postojanje. Celo žužna Amerika je postala glede gotovih proizvodov konkurent Anglije.

To poročilo angleškega državnika je dokument, ki je v njem zanimiv in nazorno izražen ves silni preobrat, ki je prišel nad svet v petih letih. Angleška, do leta 1914 najsijsjaja in najbogatejša država sveta, je nehala biti središče in stekališče gospodarskih sil zemlje. Amerika in Japonska, ki nista segali angleškemu imperiju pred vojno niti do kolen, sta zrastle do moči, ki jih dela enakovredni. Težišče svetovne zgodovine se je premaknilo iz Evrope na zapad.

Vemo sicer, da je angleška država prožna in po svoji sili dorasla nalogam, ki jo čakajo. S prirojenjo ji energijo bo prilagodila načine svojega obratovanja in proizvodnje novim pogojem gospodarstva in se vzdignila prav kmalu iz teškoč; toda za vsakega mislečega človeka je gotovo, da je položaj Anglije po vojni bistveno spremenjen. Njena politika bo zazvela smeri, ki so povsem različne od dosedanjih potov angleškega ljudstva.

Velika Britanija je dosegla v tej vojni uničenje svojih dveh najsilnejših konkurentov: ruskega carizma in nemške države. Skoro skozi stoletje je določevala smer angleške politike bojazen pred Rusijo. Teženje ruskega imperija proti Carigradu, v Perzijo in na mejo Indije je ogroževalo brez prestanka angleško gospodarstvo na vzhodu in vznemirjalo rodoljube Britanije. Nešteti so bili napori in težki so bili boji proti temu nevarnemu tekmečku. Danes leži stoletni sovražnik na tleh, njegov vpliv je uničen, njegova moč strta.

Poleg Rusije leži pod nogami Anglije pokončan imperializem Nemčije. Nemško brodovje, ki je bilo strah in trepet britanske trgovine in njene oblasti na svetovnih oceanih, je danes na dnu morja. Angleška industrija je izgubila svojega najboljšega nevarnega in najbolj častihlepnega sovražnika in razpečava lahko svoje blago po celi Afriki in Aziji, očisti nemške konkurencije.

Evropejska celina je pomandrana in prazna. V svetovni tekmi ne pride v doseglednem času več v poštev. Položaj Anglije je tak, da bo njena politika odslej popolnoma izvenevropejska.

Država SHS.

Volitve v konstituantno.

LDU Belgrad, 29. julija. »Pravda« dokazuje, da se bodo vršile volitve v veliko narodno ustavotvorno skupščino našega kraljestva meseca marca 1920, ker je verjetno, da bodo do tega časa definitivno rešena naša zunanja in notranja vprašanja, kakor tudi vprašanja splošne demobilizacije.

Izpraznitev Temešvara.

LDU Temešvar, 29. julija. Poveljnik banatskih čet, konjeniški polkovnik Branišlav Lontkijević, in načelnik štaba major Janković sta ponoči ob 24. kot poslednja zapustila Temešvar. Srbska vojska je pričela deloma zapuščati sporno ozemlje v Banatu. V Temešvaru je ostal le malodolek francoske vojske. Rumuni se boje upora delavcev, ki jih je okoli 30.000 in proglašena sovjetske republike. Rumunski veliki župan dr. Kozma je pri včerajšnjem posetu pri poveljniku mesta prosil, naj srbska vojska ne zapusti Temešvara do 4. avgusta, dokler ne dosepejo rumunske čete, ker se boji navedenih dogodkov, ki jih pričakujejo v mesto ter je posadka, ki je ostala v mestu premajhna, da bi jih mogla preprečiti. Pred tremi dnevi so naše oblasti transportirale 7000 glav rogate živine in 4000 konj. Vsa ta živina je namenjena za Srbijo. Iz Banata, ki smo ga zapustili, so se izselile tudi vse naše ustanove, kakor tudi mnogo mažarskih in nemških, ki nočejo ostati pod Rumuni.

Trgovske zveze z Rumunijo.

LDU Belgrad, 29. julija. Dosežen je popoln sporazum glede trgovskih zvez z Rumunijo in stopi takoj v veljavo. Ta sporazum bo v veljavi do sklepa definitivne pogodbe z Rumunijo. Kakor znano, obstoje tozadevni dogovori tudi z Grško.

Nabava poljedelskih potrebščin.

LDU Belgrad, 29. julija. Na seji glavne zveze poljedelskih zadrug je bilo sklenjeno, da se nabavijo iz državnih sredstev za 400.000 funtov šterlingov pri konsumni zadrugi v Manchesteru najpotrebnejši predmeti za poljedelstvo.

Nove lokomotive.

LDU Belgrad, 29. julija. Vrše se pogajanja za nabavo 30 velikih ameriških loko-

motiv za nomarino-tirne železnice, da se na ta način odpomore našim potrebam in pomanjkanju lokomotiv. Istotako se vrše pogajanja za nabavo vagonov in lokomotiv ozkotirnih železnic za vse kraljestvo.

Razdelitev letošnje žetve.

LDU Belgrad, 29. julija. V ministrstvu za prehrano se živahno dela za ureditev razdelitve letošnje žetve. Načrt o tej razdelitvi bo predložen v odobrenje ministrskemu svetu.

Grški poslanik v Belgradu.

LDU Belgrad, 29. julija. Tekom tega tedna bo novi grški poslanik pri našem dvoru Navridia, izročil regentu prestolonasledniku Aleksandru v svečani avdijenci svoja poverljiva pisma.

Resnica o Črni gori.

LDU Belgrad, 29. julija. Pariški Temps piše redno o ujedinjenju Črne gore z našim kraljestvom in daje zelo pogosto mesta člankom o sedanjem režimu v Črnigori, ki mu jih pošiljajo neprijatelji našega narodnega ujedinjenja, zlasti pristaši bivšega kralja Nikole. Tako vest je objavil Temps dne 18. julija, v kateri javlja, da je v Črnigori nastala revolucija proti našim oblastim. V Črnigori da so ubili nekaj naših predstavnikov in da se govori, da črnogorski narod ne bo miroval dotle, dokler srbska vojska ne odide iz Črne gore.

Z ozirom na te izmišljotine je poverjenik vlade kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Črnigori g. Ivan Pavičević bil prisiljen, da je predsedniku kraljevske vlade v Belgradu Stojanu Protiču odposlal nastopno brzojavko: Cetinje, 28. julija. V pariškem listu »Le Temps« od 16. julija t. l. je priobčenih v notici »Vstaja v Črnigori« kolikor fraz, toliko neresnic. Ni res, da v Črnigori obstaja sploh kakšna narodna vstaja. Neresnično je, da so Črnogorci ubili več predstavnikov srbskih oblasti, ker izza osvobojenja Črne gore izpod avstrijskega in nemškega režima pa do danes niti en uradnik iz Srbije ni bil ubit na ozemlju Črne gore. Ni res, da je srbska vlada razglasila obsedno stanje v Podgorici. Ni res, da je narod v Črnigori zahteval, da se naše čete umaknejo z onega ozemlja.

Res pa je, da je takrat, ko sem jaz prišel tja kot predstavnik vlade, začetkom mesca aprila t. l., nekaj banditov še izza dobe okupacije Črne gore, skrivajoč se po planinah in gorah, včasih prihajalo v doline in napadalo prebivalstvo, nekateri tudi vojaške transporte in tudi manjše posadke. Resnica je, da je večje število oboroženih banditov, po poročilih policijskih in vojaških oblasti iz Kotorja, bilo ujetih in da je en del bil ulovljen 20. t. m. med italijanskimi četami pri poslopu vojne komande pri Kotorju. Resnica je, da so se pred šestimi dnevi pojavile na istem ozemlju nekatere čete oboroženih banditov, oblečene v italijanske obleke in prekrbljene z italijanskim orožjem in z municijo, da so ti banditi po dosedanjih poročilih vladnih organov, najeti in oboroženi po Italijanih, da so bili prepeljani v Črnogoro na italijanskih ladjah in izkrcani na črnogorskem ozemlju v Barskem okrožju med italijanskimi četami, ki se tam nahajajo, in so bili tudi tam preskrbljeni z orožjem in municijo, odkoder so bili ponoči poslani na planine in brda v notranjost dežele, in da so se pojavili nekoliko dni pozneje, kakor je bila objavljena navedena notica v »Tempsu«. Po izpovedi ujetih banditov so bili najeti v Italiji in preplani semkaj z namenom, da s terorjem pridobijo tukaj pristaše za bivšega kralja Nikito. Resnica je, da niti en bandit, niti njihovi gospodarji, ki so jih najeli in poslali semkaj, ni našel niti ene prilike tukaj, niti nobenih pristašev. Nasprotno, narod in v prvi vrsti narodna omladina, ki se zaveda svojega prava in svoje narodne bodočnosti, se je vzdignil sam in po svoji iniciativi energično nastopil proti tem banditom po planinah, kjerkoli se pojavljajo, z geslom: Za Jugoslavijo, toda proti italijanskim najemnikom. — Prosim Vas, gospod predsednik, da tendenciozno objavljene neresnice v »Tempsu« dementirate v evropskem časopisu. Čast mi je prositi, da ta dementi objavite v domačih listih, ako smatrate to za potrebno. — Podpis: Poverjenik vlade kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev za Črnogoro Ivan Pavičević.

Razna poročila.

Mirovni posvet.

LDU Lyon, 29. julija. (Brezlično). Vrhovni zavezniški svet je zboroval v ponedeljek jutraj v orsajski palači. Predmet posvetovanja je bil predlog predsednika italijanske delegacije Tittonija, o katerem so se pogajale že posamezne delegacije med saboj in po katerem naj se obnove medzavezniško gospodarske organizacije, kakršne so poslovale tekom vojne. Svrha teh organizacij je bila, kakor znano, zagotoviti nadzorstvo in pravično razdelitev najpo-

trebnejših sirovin in produktov. Ta problem je zelo težaven in razprava o njem se bo nadaljevala najbrže v obliki pogajanj med posameznimi delegacijami. Vrhovni svet se je baval v tej seji tudi z vprašanjem zahodnih poljskih mej in je imenoval komisijo, sestojajočo iz častnikov raznih držav, ki bo določila te meje na licu mesta. Baje se je nadaljevala v ponedeljek popoldne. Ob istem času je zborovala komisija za poljska vprašanja, kakor tudi komisija za otočje Spitzbergov.

Napad na Mažare pripravljen.

LDU London, 28. julija. (ČTU). Reuter poroča iz Pariza, da so izvedene vse priprave za francosko-srbski napad na krilo armade Bele Kuna. Napad se bo izvršil, ako se Bela Kun ne bo uklonil pogojem alirancev.

Nemiri črncev v Ameriki.

LDU St. Germain, 29. julija. (DunKU). »Chicago Tribune« in »New York Herald« poročata soglasno, da je plemenska stavka v Ameriki dosegla višek. Črncci se zbirajo na shodih in zahtevajo popolno enakopravnost. V Chicagu so nastali nemiri, v katerih sta bila ubita dva črnca, ranjenih pa je bilo več kot 50 belokožcev in črncev.

Mackensen še vedno interniran.

LDU. Nauen, 29. julija. (Brezlično). — Nemški listi, ki se sklicujejo na ententne kroge v Budimpešti, poročajo, da ni resnična vest o skorajšnji vrnitvi ujetnikov Mackensenove armade, kakor tudi maršala samega. Mackensen je še vedno interniran v južno-ogrskem mestu Futak ter je strogo zastražen.

Politične novice.

+ **Demokratska neresnica.** »Slov. Narod« je poročal, da so se »slovenski klerikalni poslanci SLS« izrekli za to, da se izmenja krona z novim državnim denarjem v razmerju 1:3. To je čisto enostavna neresnica, ker za tako izjavo ni doslej bilo niti povoda niti prilike. Naj bi demokratski širitelj teh neresnic povedal, kateri poslanec Jug. kluba je to storil in pri kateri priliki. Ta stvar se bo najprvo obravnavala v ministrskem svetu, kjer imajo demokrate večino. In zato je le znamenje politične onemoglosti in malokrvnosti, da se stranka večine mora posluževati neresnic, mesto da bi z delom pokazala, kaj zna. Demokratska večina in njena veličina se kažejo doslej le v zakulisnih intrigah, mesto pri stvarnem delu.

+ **Večina brez moči.** Do neba so se gale glasovi slave in hvale, ki so jo pela glasila JDS svojim zastopnikom v Belgradu. Rekli so: »Sedaj je vse naše. mi imamo moč!« Toda vsaka stvar ima tudi svojo slabo stran. In demokratsko veličanstvo in mogočnost se je ustrašilo odgovornosti za vse ne ravno preduhovite ukrepe, ki jih je včasih pošiljala osrednja vlada v svet. Demokratska glasila so takoj pozabila na včeraj peto hozano ter danes kličejo ogenj na Protiča in na srbske radikale, češ, da ti po svoje vladajo državo. Res, čudno se bere v »Slov. Narod« z dne 29. julija tožba: »Zanimivo in naravnost neverjetno se čuje, da je vladala v kabinetu radikalna stranka, dasi je imela izmed 18 ministrov le 3 svoje zaupnike.« Toda še bolj zanimivo je, in še bolj neverjetno se čuje, da je igrala v kabinetu vlogo duševne revke JDS, ki je med 18 ministri imela kar 11 svojih zaupnikov. Ne zgražajte se nad tremi možmi, če so kaj slabega naredili, poženite rajši v politični penziji onih enajst mož, ki se napram trem nasprotnikom niso znali braniti. In ti ljudje si še drznejo pisariti »o politični impotentnosti« drugih.

+ **Dr. Kukovec piše o dr. Kukovcu!** V celjski »Novi dobi« je začel razkladati dr. Kukovec politične ideje. »Neodvisna kmetijska stranka« se je ustanovila. Živ krst ne ve, kako je pravzaprav s to »kmetijsko stranko« in koliko pristašev ima. Dr. Kukovec pa javlja k temu problemu: »dr. Kukovec je izjavil, da je nastal »velepomenben nov položaj za narodno predstavništvo v Belgradu.« Izmed 32 slovenskih mandatov jih je namreč »v rokah ljudske stranke 16, JDS 9 in 2 Tržačana (sedaj v Parizu), socialnih demokratov 5.« Iz tega sledi, da mora dobiti »kmetijska stranka, recimo 6 mandatov,« če jih »hoče 12, dvakratno število.« »Kar store druge stranke, je njih stvar in stvar kmetijske stranke.« Dr. V. Kukovec, le tako naprej! S časom postanete še politiki.

+ **Imenovanje djakovskega škofa.** »Hrvat« prinaša vest iz Belgrada, da je minister za verstvo dr. Alaupovič istotako v krizi napram celokupnemu kabinetu, ker ga je hrvatski poverjenik za uk in božičaste obvestil svoječasno o imenovanju dr. Akšamoviča za djakovskega škofa. Z merodajnega mesta smo pooblašeni izjaviti, da ta vest ne odgovarja istini. Poverjenik Rojc ni niti tega izjavil, niti ni mogel svoječasno obvestiti mini-

stra dr. Alaupoviča o tem imenovanju, ker niti sam ni bil o tem svoječasno obveščen.

+ **Približanje Rusije k Nemčiji.** Stockholmski list socialnih demokratov, glasilo Blantingovo piše o vesteh glede približanja sovjetske Rusije k Nemčiji ter opozarja zmagoviti kapitalizem ententnih dežel, naj izvede nujno in temeljito revizijo mirovne pogodbe, da se onemogoči združitev ruskih in nemških komunistov.

+ **Proti nemškemu drž. kancelarju.** »Vorwärts« naglašava ponovno, da spada državni kancelar Mihaelis pred državni sodni dvor zaradi samovoljnih ukrepov glede papeževga posredovalnega poskusa, ne da bi o stvari natančno obvestil odsek sedmerice nemške države in nemški parlament, kar je bila njegova dolžnost, vsled česar je ravnal zahrbtno proti interesom nemškega ljudstva.

Dnevne novice.

— **Spremembe v frančiškanski provinciji sv. Križa Slovenije.** Ljubljana: P. Hubert Marovič, P. Zofron Kozlevčar, P. Metod Valjavac, P. Modest Novak. — Novo mesto: P. Otokar Aleš, P. Klemen Grampovčan, P. Kornelij Petrič, P. Mohor Gnidovec za Pazin. Kamnik: P. Krizogon Tišler, P. Janez Zurga, P. Benjamin Petrič, P. Emanuel Jarc, Nazaret, P. Mariofil Holeček, P. Marijan Sirca, P. Ferdinand Zajec, P. Friderik Saller za Gorico, P. Ananazij Avser. Brežice: P. Tomaž Akv. Ottavi, P. Bruno Schiffer. Gorica: P. Oto Kocjan. — Sv. Trojica: P. Vladimir Bobek za Pazin. Brezje: P. Edward Ravstehar, P. Vincencij Kunstelj, P. Gabrijel Planinšek. Vič: P. Engelbert Klasinc. Nova štifa: P. Blanko Kavčič, P. Benvenut Winkler. Spodnja Šiška: P. Ernest Jenko, predstojnik, P. Feliks Tavčar, P. Mihael Pribožič.

— **Popravek.** V članku »Še nekaj o slovenski abecedi po Brallu«, spisal g. Minka Skabernč, je v stavku »Rusi, Hrvatje in Čehi uporabljajo za črko «š» isto znamenje, kakor se je uveljavilo za slovenski «š» zopet imel svojo roko vmes tiskarski skrat. Stavček se ima glasiti: »Rusi, Hrvatje in Čehi uporabljajo za črko «š» isto znamenje, kakor se je uveljavilo za slovenski «š».

— **Darovi iz Amerike.** Te dni se razpošiljajo iz Amerike došli darovi za novomeški in črnomeljski okraj. Vsakdo naj takoj po prejemu pismenega obvestila gre s potrebnimi potrdili in izkaznicami na označeno železniško postajo, kjer dobi zaboj. — Za novomeškim in črnomeljskim okrajem pridejo na vrsto drugi okraji v nezasedeni Sloveniji. Nato se prične razdelitev zabojev na naslovljence iz zasedenih okrajev.

— **Novomeška deška ljudska šola.** Provincijalni kapitelj je v svoji seji dne 24. julija sklenil, da radi pomanjkanja učnih moči opusti to šolo.

— **V Sodražici** je obhajal dne 27. julija g. župnik Franc Traven srebrnomašniški jubilej. Na predvečer so priredili pred župniščem med pritkavanjem čarobno bakljado. G. jubilarca se je poklonilo pevsko društvo, mladeniška in dekliška Marijina družba in odsek Orel. Po petju pevskega zbora so govorili voditelji posameznih organizacij. Drugi dan je g. jubilar daroval srebrno sv. mašo sicer slovesno, a vendar preprosto. Popoldne so priredili fantje dve zelo kratkočasni in naravnost duhoviti predstavi, kjer so pokazali nekateri znaten napredek. Prireditelj je olepšalo petje slovenskih in hrvatskih pesmi, ki jih je pel pod vodstvom g. župnika številan in močan moški zbor. Torej — na jezo nekaterih — ne spimo.

— **Homec.** Od 2. do 5. avgusta se vrši na Homecu socialni tečaj, katerega se udeležijo Hrvatje in Srbi, in sicer visokošolci, senjorji in drugi. Ako bi se izmed slovenskih visokošolcev hotel kdo tega tečaja udeležiti, naj se prijavi do 31. julija pri župnem uradu na Homecu, p. Radomlje. — Vseh hrvatskih in srbskih udeležencev bo okrog 150. Izlete napravijo v nedeljo popoldne v Domžale, v ponedeljek popoldne v Kamnik, v torek popoldne v Mengeš. — Umetno je, da se primerno sprejmo.

— **Krajni šolski svet na Boh. Bistrici** je v svoji seji dne 27. julija 1919 sklenil, da si pridržuje kot gospodar šolskega poslopa pravico do polovice aktivitetne doklade, ki se namerava utrgati učitelstvu, uživajočemu stanovanje v šolskem poslopu.

— **Razpis službe živinozdravnika pri državni žrebnarni na Selu pri Ljubljani.** Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službo živinozdravnika pri državni žrebnarni na Selu pri Ljubljani. Prošnje je vložiti najkasneje do 15. avgusta t. l. Natančnejši razpis je razglašen v Uradnem listu. Poverjeništvu za kmetijstvo.

— **Zahvala.** Iskreno se zahvaljujem vsem darovalcem in darovalkam za vsak

najmanjši prispevek, posebno pa mojim prijateljem, ki so prostovoljno nabrali vsoto 1772 K. — Vrhnik, dne 27. julija 1919. Ignacij Turk.

— Grozne posledice pijančevanja. Na Jesenicah v občini St. Rupert je v nedeljo 27. t. m. popivalo v gostilni pri Komarju več fantov, večinoma premogarskih delavcev iz Krmela. Ker jim gostilničar zvečer ni hotel več dati pijače, so navalili nanj, ga pobili na tla ter pretepavali. Gostilničar je v silobranu zagrabil za samokres, usmrtil enega teh fantov, tri druge pa težko telesno poškodoval. Orožniki so druge nasilneže prišli in jih izročili sodišču.

— 1. izvestje kr. vojaške realke v Mariboru za šolsko leto 1918-19 prinaša članka podpolkovnika Dav. Fr. Zunkoviča o šolskih izletih in o baladi »Smrt majke Jugoviča«, nadalje zavodno kroniko, ki jo je sestavil nadpor. g. Silih po uradnih virih. Učnih moči je bilo 22, vseh gojencev je bilo koncem šolskega leta 193. Zrelostni izpit je izvršilo 30 gojencev.

— D. M. v Polju pri Ljubljani. Tukajšnja šola je nabrala v korist koroških beguncem znesek 45 K, za invazije povodom cvetličnega dneva dne 12. julija 1919 pa 239 K 71 vin. Čast zavednemu učitelstvu in vrhi mladini!

— Naredba o organizaciji ministrstva za finance je izšla v založbi delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani, Poljanska cesta 2. Izvod stane 2 kroni.

— Nizozemski konzulat je v Zagrebu na Markovem trgu 4, II. nadstr. Nizozemski konzul je g. Herman J. A. Jausen.

— Komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani razpolaga še s sledečimi avtomobili nahajajočimi se: 1. 3 tonski Nesselndorfer A XI 459 v Lescah pri pivovarni, cena 6700 K; 2. 3 tonski Marta A X 272 v Lescah pri kolodvoru, cena 8700 K; 3. 2 tonski Spa A XVIII 179 v Trzinu pri pošti, cena 10.000 kron; 4. 1½ tonski Fiat v Kamniku, v smodnišnici, cena 10.000 K; 5. 2 tonski Büsing A VII 833 v Domžalah pri Krtini, cena 7300 K; 6. 3 tonski Nesselndorfer B IV 58 v Trebnjem na dvorišču gostilne Pavlin, cena 15.500 K; 7. 2 tonski Fross & Büsing na Vrhniku, dvorišče g. Lenartiča, cena 2000 K; 8. 3 tonski Nesselndorfer na Vrhniku v pivovarni, cena 9000 K; 9. 3 tonski Büsing-Danubius A XI 492 v Kamniku, v smodnišnici, cena 5000 K; 10. 3 tonski Fross & Büsing v Gorenji vasi pri Skofji Loki, cena 3000 K; 11. 2 tonski Fross & Büsing A VII 835 v Skofji Loki pred mestno klavnicno, cena 7000 K; 12. 3 tonski Nesselndorfer B IV 49 v Borovnici, cena 2500 kron; 13. 3 tonski Praga A XII 270 v Sovodnjah pri Žireh, cena 2000 K; 14. 2 tonski Waf A IV med Lukavico in Trojanami, cena 1300 K. — Interesentje se opozarjajo na pogoje, razglase v listih dne 10. maja t. l., ki se glase: 1. Komisija za stvarno demobilizacijo si pridržuje pravico dodeliti tudi nižjim ponudnikom, ako je isti ozira vreden. 2. Kupec sme avtomobil prodati šele po preteku dveh let brez dovoljenja deželne vlade, v kar se pisмено obveže. 3. V slučaju potrebe ga mora staviti vojaškim oblastem v teknu 48 ur na razpolago proti postavljeni odškodnini. Pismene ponudbe je poslati do 15. avgusta t. l. na avtomobilni referat v Ljubljani, hotel Ilirija. V ponudbi je navesti ponudbeno ceno, v kakšne svrhe se ga bo rabilo in natančen naslov ponudnika.

— Slov. kat. izobr. društvo na Krki prosi kako bratsko društvo, da bi mu odstopilo proti primerni odškodnini vloge »Desetega brata«.

Ljubljanske novice.

Ij Zahvala. Srbska mladina se je z iskreno hvaležnostjo poslovila od nas in se vrnila polna novih pobud domov. Zdaj je najina dolžnost, da se toplo zahvalive kot častni pokrovitelji odbora za sprejem »Kluba Beogradskih Maturanata«, predvsem č. damam, ki so nama ves čas, kar je trajal obisk bratske mladeži tako požrtvovalno pomagale pri težavnem delu prehranitve, kakor tudi pri obeh iskrenolepih sprejemih v dvorani Uniona. Č. dame naj bodo uverjene, da so v resnici nadaljevale slavno delo Kosovske — devojke. — Mara dr. Brejčeva. — Franja dr. Tavčarjeva.

Ij V Spodnji Šiški je franč. definit. kapitelj v plenarni seji dne 28. julija ustanovil novo rezidenco in ondi izpostavil tri kapelane: P. Ernest Jenko, predstojnik, P. Feliks Tavčar in P. Mihael Pribožič, kapelana.

Ij Razstavljen umotvor. Naš domači umetnik, akad. kipar in profesor Repič na državni obrtni šoli v Ljubljani je izročil pravkar krasen relief »Marije pomagaj z Jezuškom.« V ploščo iz kararskega marmora je vdolben polkrog in v tem polkrogu zazre gledalec čudovito lepo izraženo obličje Božje Porodnice z detetom v naročju, sedečo v oblakih. Kakor znano, se odlikujejo vsa Repičeva dela po lepi konceptiji, ki vpliva prijetno tudi na gledalca — lajka. To najnovejše delo je v četrtek, petek in soboto, vselej od 9 do 11 ure dopoldne v kiparskem ateljeju naše državne obrtne šole brezplačno na ogled.

Ij Vsi akademiki, bogoslovci in srednješolci Ljubljancani se pozivljajo, da pridejo na važen sestanek danes 30. julija ob 4. uri popoldne v pevsko sobo »Ljubljane«, Ljudski dom. — Pripravljalni odbor za zborovanje S. D. Z.

Ij Odbor Kat. društva rokodelskih pomočnikov ima danes zvečer ob 8. uri sejo. Zaradi važnih točk, ki so na dnevnem redu, naj se vsi odborniki seje zanesljivo udeležijo.

Ij Slovensko farmacevtsko društvo vabi svoje člane, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v četrtek, dne 31. t. m. ob 20. uri v restavraciji »pri Roži« v I. nadstropju.

Ij Umrli je posestnik in gostilničar g. Matko Inkret. — Dne 27. t. m. je v tukajšnji bolnišnici umrla 6letna Breda Zadel, hčerka g. Zadela, goriškega begunca.

Ij Služkinje, ki rabijo blago za perilo, naj pridejo jutri v četrtek, od 3—4 popoldne v Alojzijeveč, kjer se bo oddajalo blago po primerni ceni.

Ij Oni dijaki, ki so sodelovali kot reditelji pri sprejemu »Kluba Beogradskih Maturanata«, se vabijo, da se udeležijo danes ob 11. uri sestanka, ki se vrši v fizikalni dvorani I. državne gimnazije. — Odbor.

Ij Vpokojenci tobačne tovarne, organizirani v Jugoslovanski Strokovni Zvezi, se opozarjajo, da ima njih odbor uradne ure vsako soboto od 8. do 9. ure dop. Tja naj se vsakdo obrača po nasvete in pojasnila.

Ij Nov vojaški zdravstveni šef. Na vodilno mesto za vojaško zdravstvo dobimo v Ljubljano žida dr. Rubinsteinia iz Zagreba. Pogubonosni je židovski internacionalizem v vsaki vojski. Ali nimamo svojih zdravnikov v dolgoletno vojaško prakso, ki so brezdvoma zmožni za takšno službo. Ali se bodo vojaški zdravniki pustili komandirati od internacionalnega žida, ki mu tudi narod ne more zaupati?

Ij Preprečena tatvina. V petek ponoči je na Mestnem trgu službojuči policijski stražnik začutil neko sumljivo ropotanje. Postal je pozoren in šel toliko časa pred trgovine poslušati, da je ugotovil, da se to godi v Götzlovi trgovini. Tam so tatovi v trgovino prišli z veže s ponarejenimi ključi ter zavili že velike zavoje, da bi jih odnesli. Eden je stal pri vratih za stražo, drugi so zavijali obleko. Ko je stražnik dobil pomoč, so jih hoteli prijeti, a so zbežali čez streho na Frančevo nabrežje, le enega, po imenu Šolar, so mogli prijeti. Ta je imel baje nalog, da naj eventualnega motilca takoj zabode. Le ta je doma iz Istre. Upajo pa, da bodo prišli v roko tudi še ostali tovariši. V zadnjem času je bilo na ta način pokradeno že v treh trgovinah. Sumijo, da ima zasačena tatinska družba na vesti še več drugih takih grehov.

Najnovejše.

JUGOSLOVANSKE ČETE ODIDEJO IZ CELOVCA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. »Male novice« poročajo danes iz Celovca: Ententa je na italijanski pritisk odločila, da morajo jugoslovanske čete do 30. julija ob 24. uri izprazniti Celovec, katerega zasede nemško-avstrijsko vojaštvo. S tem pa še ni rečeno, da pripade Celovec končnoveljavno Nemški Avstriji. Plebiscit bo — soditi po razpoloženju, ki vlada med ljudstvom v slovenskem delu Koroške — izpadel v ozemlju A-črte ugodno za Slovence. Ljudje, tudi nemškutarji, uvidevajo, da jih čaka v Nemški Avstriji poguba, pomanjkanje, revkizicije, oddaja premoženja, in se zato izjavljajo za Jugoslavo. Celovčani pravijo, da, če se rodovitni del Spodnje Koroške izjavi za Jugoslavo, Celovec pa bi pripadel Nemški Avstriji, je mesto gospodarsko uničeno. Med trgovci in obrtniki vlada veliko gibanje, ki znači, da je trezno misleči del celovškega prebivalstva spoznal, da ima Celovec v Jugoslaviji veliko bodočnost, v Nemški Avstriji pa mu grozi gospodarski pogin. Družba sv. Mohorja je svoje stroje in zaloge poslala v Sinčo ves, Pliberk in Prevalje.

SMRTNE OBSODBE V MARIBORU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. Mariborski preki sod je obsodil radi pobune moštva v boljševiškem duhu dragonca Adolfa Podgubevška iz Loč pri Konjicah in pešca, invalida Karla Toplaka iz ptujske okolice na smrt, dragonca Jakoba Turka iz brežiške okolice pa, ker za časa zločina še ni bil 20 let star, na 10 let ječe, poostrene vsako leto na dan 27. julija s postom, trdim ležiščem in samotnim zaporom. Smrtna kazen nad Podgubevškom in Toplakom se je izvršila danes v torek 29. t. m. ob 8. uri zjutraj v artiljerijski vojašnici v Mariboru. Oba obsojenca so zjutraj okoli pol 8. ure prepeljali iz dravske vojašnice v vozu mariborske rešilne postaje ter v spremstvu močnega vojaškega oddelka in 2 častnikov skozi Koroško ulico, preko Glavnega trga in čez dravski most na dvorišče topničarske vojašnice, kjer je bila izvršena smrtna obsodba točno ob 8. uri zjutraj. Obsojenca

so ustrelili vojski pobunjenih vojaških oddelkov, torej ono moštvo, ki se je 23. t. m. udeležilo vojaške vstaje.

STAVKA V MARIBORU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. V delavnici južne železnice na koroškem kolodvoru je izbruhnila danes stavka, ki se je udeležilo okoli 800 delavcev. Vzrok stavke so odpusti nemškutarskih in socialnodemokratskih voditeljev. Vrše se pogajanja med voditelji stavke in vlado.

ŠOLSTVO V MARIBORU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. Včeraj je imel mestni šolski svet sejo, na kateri se je sklenilo, da se za prvo silo ustanoviti v Mariboru 1 deška in 1 dekliška popolnoma slovenska ljudska šola. Ostale ljudske šole v mestu Mariboru bodo tako urejene, da bo sicer učni jezik slovenski, a da bo dana nemškim otrokom prilika, da se bodo učili nemškega jezika v onih urah, ko se bo nemščina poučevala kot prosti učni predmet.

ITALIJANI ZAHTEVAJO AVSTRIJSKO KRONO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. »Grazzer Montagszeitung« piše, da so med mirovnimi pogoji, ki jih je ententa predložila Nemški Avstriji, tudi pogoji, da mora Avstrija izročiti Italijanom avstrijsko cesarsko krono, državno jabolko, oba žezla, sabljo Karla Velikega, meč sv. Mavricija, cesarski ceremonijalni meč, evangelijsko knjigo, plašč za kronanje itd. Tudi Belgija in Poljska dobiti iz cesarske zgodovinske zakladnice dragocene stvari.

ŽELEZNISKA NESREČA PRI RADGONI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Maribor, 29. julija. Danes dopoldne se je na postaji Radenci pri Radgoni zgodila velika železniška nesreča. Ljutomerski osebni vlak je na zagonečen način skočil s tira ter so se prevrnil 4 vagoni. Težko je ranjena 1 civilna oseba, o poškodovanih vojaških osebah pa še ni natančnega poročila. Vzrok nesreče je neznan. Vlak je imel 5 ur zamude.

POGAJANJA NARODNEGA KLUBA S PROTICEM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 29. julija. »Narodna Politika« poroča: Doznavamo, da je Narodni klub za pogajanja z ministrskim predsednikom Stojancom Proticem določil dr. Laginjo, fra Didaka Buntiča in dr. Lorkovića.

PRED REVOLUCIJO NA BOLGARSKEM?

LDU Berlin, 29. julija. (DunKU) »Acht- uhr-Abendblatt« poroča iz Bukarešte: Romunski tiskovni urad javlja iz Sofije: Bolgarija je pred hudimi nemiri. Zadnje dni so bile v vseh mestih krvave demonstracije, pri katerih so zahtevali proglastitev sovjetske republike v Bolgariji.

AVSTRIJA NE PODPISE.

LDU Berlin, 29. julija. (DunKU) »Acht- uhr-Abendblatt« javlja iz Bazla: »Secolo« poroča iz Rima: Po dospelih vesteh je izključeno, da bo Avstrija podpisala mirovno pogodbo. Spričo poostrene položaja je ministrski predsednik odredil, da se odgodi odpušitev osem najmlajših letnikov.

Bratom Orlom na znanje! Orlovska Zveza je sklenila, da se po svojih zastopnikih v krogih udeležijo slavlja hrvatsko katoliškega delavstva v Zagrebu. Zato pozivljamo vse one brate Orle, kateri pohite v Zagreb na to slavlje, da pridejo v krogih ali pa jih prinesejo seboj, da bomo tako častno zastopani in obenem pokazali brat-skemu narodu, da se strinjamo z njim, ter hočemo tudi v bodoče skupno nastopati. Nazdar! Nasvidenje v Zagrebu. — Orlovska Zveza.

Seja predsedstva Orlovske Zveze se vrši ta petek 1. avgusta 1919 ob pol 8. uri zvečer v Zvezni pisarni. Dnevni red: Prireditve l. 1920. Prosimo za gotovo udeležbo! Predsedstvo.

Ljubljanski okrožje Orla ima v četrtek, dne 31. t. m. ob pol 8. uri zvečer važno sejo v sobi predsedstva O. Z., Jugoslovanska tiskarna. Seje naj se zanesljivo udeležijo zastopniki odsekov.

Ljubljana. V soboto 2. avgusta ob 8. uri zvečer Orlovska akademija v Ljudskem domu. Upizori jo Zvezin Vaditeljski zbor. Ona društva, ki že imajo ali snujejo Orlice, se vabijo, da si akademijo ogledajo, ker nastopijo Orlice v večih točkah.

Fotografii, ki so posneli telovadbo in spreved Orlovskega tabora v Celju se prosijo, da vpošljejo fotografije na Orlovsko zvezo v Ljubljani. Tudi amaterji se za isto prosijo.

Našla se je na taboru v Celju ženska črna torbica z robcem, 1 ključem in nekaj denarja. Dotična oseba, ki jo je izgubila naj pošlje svoj naslov na Orlovsko zvezo v Ljubljani.

Frančiška Bovcon, begunka, Iška loka 10, naj se zgasi pri »Posredovalnemu uradu za begunce SHS v Ljubljani«, kjer dobi svojo plačilno polo begunske podpore, katero je izgubila 29. julija t. l. v uradnih prostorih gori navedenega urada.

Ona dama, ki je zamenjala v ponedeljek popoldne pred kavarno v Zvezdi dežnik, se pozivlja, da prinese zamenjanega v kavarno nazaj, kjer dobi svojega.

Našla se je zapetnica z uro v nedeljo. Poizve se Ljubljana, Prule 8.

Našel se je v soboto 26. t. m. na Vodnikovem trgu dežnik, kateri se dobi v tržnem uradu na magistratu dopoldne od 10.—12. ure.

Dr. F. Windischer:

Naša trgovina in obrt ter trgovske in obrtniške zbornice.*

Iz predidocih izvajani je povzeti, da ima slovenski trgovski stan že lepe temelje in čvrste nastavke za sistematično izvedbo popolne strokovne organizacije. Če je govor o organizaciji in zastopstvu trgovskega in obrtnega stanu, je izpregovoriti osobito še o trgovskih in obrtniških zbornicah.

Trgovske in obrtniške zbornice so zakonite zastopnice koristi industrije, trgovine in obrti. Poverjena so jim posebna uradna opravila. Varovati jim je komercialne, obrtne in prometne interese inicijativno in na uradni poziv. Zbornice, tudi komore imenovane, so dobile postavno ureditev leta 1868 ter so izmed redkih naprav avstrijske uprave, ki so se izkazale praktično za res dobre in gospodarsko potrebne. Njih agende so se zelo razširile, postale so prevažne uredbe v državni upravi in poklican glasnik gospodarskih krogov. Pred uvedbo splošne volilne pravice so nekatere volile celo svoje državne poslance, ljubljanski volilna geometrija avstrijska ni dala nikdar lastnega državnega poslanca, pač pa celovški. Pravica, voliti državne poslance jim je tudi po letu 1907 ostala. Komore kot interesna zastopstva imajo same ves interes na tem, da ostanejo res strokovne ter da se ne zanašajo vanje politično strankarstvo. Moje mnenje je, da komore le pridobe na veljavi in vplivnosti v gospodarskih vprašanjih, če se odpravi, kar je bilo efektivno poglavitni vzrok, da so se politične stranke s tako strastnostjo zanimale za sestavo zbornic. Mnoge dobre in potrebne akcije niso uspeli iz razlogov političnega nasprotovanja. Zaprlo se je pot dobremu, ker se je smatralo korporacije za politično nasprotne. Slovensko podjetništvo, delodajalci vseh vrst, zlasti pa naš trgovski in obrtni stan, ki je jedro srednjega stanu, ima vitalen interes na tem, da se komori zagotovi možnost uspešnega gospodarskega dela ob složnem sodelovanju najboljših zastopnikov našega trgovstva in obrtnosti.

Trgovske in obrtniške zbornice so zamišljene kot skupno in sestavno zastopstvo industrije, obrta in trgovine. Vsaka teh gospodarskih panog imej svojo posebno strokovno organizacijo, prostovoljno ali obvezno, ali celo obojno združeno in društveno. Te sistematično izvedene organizacije preudarjajo in zastopajo vsaka posebne potrebe svoje stroke. V trgovski in obrtniški zbornici je za sintezo, središče in zbirališče zastopnikov industrije, trgovine in obrta. Kupčijski stanovi vseh vrst imajo svoje skupne interese v velikih gospodarskih vprašanjih, kakor na pr. varovanje interesov delodajalcev kot takih, vprašanja carinskih tarif in trgovinskih pogodb, prometna vprašanja, železnice, pošta, telefon, strokovno šolstvo, trgovinski zakonik, obrtni red, vprašanja socialne prekrbe, starostno, bolezensko, nezgodno zavarovanje. Posamezne gospodarske stroke imajo pa pogosto tudi interese, ki so nasprotni interesom drugih. Kadar obstoje nasprotstva, je treba iskati izhoda in izravnavo po kompromisu, težiti je za srednjo linijo. Za to težko in odgovorno delo, ki predpostavlja stvarno izkušnost in temeljito poznavanje razmer, treba posebnega mesta. Ali si moremo misliti pripravnije mesto nego je trgovska in obrtniška zbornica, ki naj bo zbor najboljših poznavalcev potreb naše trgovine, industrije in obrta, taka centralna skupščina more pač najstvarnejše presojeati sporna vprašanja, jih pravično odločevati ali predlagati pravično odločitev pristojnemu mestu. Dobra sestava in uredba, ki vpoštevata

*) Zadnji Narodnogospodarski Vestnik je priobčil poročilo o zborovanju trgovcev in obrtnikov v Celju, kjer se je sklenilo začeti takoj akcijo za posebno trgovsko in obrtno zbornico v Celju ali Mariboru. Sklep me je napotil, da sem napisal predmetna članka.

Zgradimo si poprej v Ljubljani čvrsto centralo, zmorno in avtoritativno. Danes so neugodni časi, povsod manjka delavcev na gospodarskem polju. Poskusimo za enkrat s skupno zbornico za vse naše slovenske dežele. Pustimo za enkrat Štajerce, Kranjce, Korošce in Primorce, poskusimo s samo slovenskim. Otresimo se provincializma, sredotežne, ustvarjajoče sile naj se razmahnejo. Štrnimo vrste in ustvarimo v slovenski metropoli naši trgovini in obrtnosti trgovsko in obrtniško zbornico, ki bo po svoji uredbi in po svoji sestavi vredna in dostojna predstavnica naše celokupne slovenske delavnosti in podjetnosti v produkciji, kupčiji in denarstvu. Prepričan sem, da bodo v skupni stanovski matici interesi in potrebe vseh predelov naše lepe domovine varovani in negovani v sakem oziru v enaki meri in z isto pozornostjo. Individualnim kranjskim potrebam se da v polni meri ustreči pred vsem s tem, da se preuredi določila o voljenih zastopnikih. Potem pa se more zadovoljiti vsem upravičenim stvarnim potrebam z določitvijo posebnih referentov, za oseben stik se poskrbi v začetku z imenovanjem zaupnikov, s prirejanjem rednih zborniških dni, na primer v Celju in Mariboru. Potem bi se prešlo eventualno do ustanovitve posebne poslovalnice v enem teh mest. In ko si uredimo svoj mladi dom, ko bomo imeli že tudi razpoložne in izvažbane sile, bo lahko izvesti ustanovitev nove lastne komore. Tedaj bo mati lažje dala lepo doto in bališ. Sedaj pa, prijatelji, zberimo se skup, trgovska in obrtna gmajna, stopimo si bliže, razgovorimo se, spoznavajmo se v skupnem delu, saj smo si bili le predolgo tako zelo oddaljeni in le preveč tuji.

pr Knjiga M. Elizabeta O. S. Urš.
»Cvetje na poti življenja« se dobiva v
uršulinskem samostanu v Ljubljani. Cena
krasno opremljeni knjiži je 8 K, s poš-
tino 8.50 K.

idigasse 20.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.